Drama op de Wijde Blik: Het verhaal van twee families

Op een woonboot in de Wijde Blik doken tijdens de Tweede Wereldoorlog twee families onder die nauw met elkaar verbonden waren. In dit verhaal leest u meer over de achtergrond van deze families en hoe het zover kwam dat zij onderdoken in Kortenhoef.

De familie Winkel uit Den Haag

Het verhaal begint bij Joseph Winkel (10-11-1882) en Sara Winkel-Poons (13-08-1879). Zij trouwden op 25-02-1903 in Den Haag, de stad waar zij opgroeiden en woonden. Samen kregen zij vijf kinderen: Samuel (06-05-1903), Meijer (08-07-1904), Jonas (02-11-1905), Barend (25-05-1909) en Anna (23-09-1913).

Joseph verdiende de kost als kleermaker en had een eigen winkel aan de Reinkenstraat 50. De kinderen groeiden op in een seculier, modern Joods gezin, trouwden en kregen later zelf kinderen. Joseph en Sara verhuisden nog een aantal keer binnen Den Haag. Uit foto's blijkt dat de familie een warme band had en graag samen dingen ondernam, zoals uitstapjes naar het strand en de duinen.

In de strandstoelen: Sara en Joseph.

In de strandstoelen: Truitje en Sara.

Beiden met het gezin van oudste zoon Samuel.

Sara en Joseph met kleindochter Dora, dochtertje van Anna.

Jongste zoon Barend Winkel trouwde in 1934 in Amsterdam met Truitje Groothuis (06-02-1910). Zij woonden eerst enkele jaren in de hoofdstad bij de ouders van Truitje, waarna het stel zich in 1937 vestigde in Bussum. Daar openden Barend en Truitje een winkel in ijzerwaren en andere artikelen aan

de Brinklaan 103. In 1939 trokken de ouders van Barend, Joseph en Sara, vanuit Den Haag bij hen in.

Truitje, Barend, Sara.

De familie Groothuis uit Amsterdam

De ouders van Truitje waren Simon Groothuis (29-12-1887) en Grietje Groothuis-Kan (29-12-1883). Zij trouwden op 05-02-1908 in Amsterdam en runden een kledingverhuurbedrijf, aanvankelijk aan de Nieuwe Keizersgracht en later aan de Weesperstraat 21/22, waar zij ook woonden. Simon en Grietje kregen naast hun dochter Truitje nog drie zonen: Mozes (17-04-1908), Barend (23-06-1916) en Mordechai (17-01-1919). Ook dit was een seculier, modern Joods gezin.

In 1940 verhuisden Simon en Grietje vanuit Amsterdam naar Bussum, waar zij aan de Laarderweg 22 gingen wonen. Zonen Barend en Mordechai bleven in Amsterdam om zorg te dragen voor de winkel in de Weesperstraat. Beide ouderparen woonden nu dus in Bussum.

Foto's laten zien dat de families van beide kanten veel met elkaar optrokken. Op 23-04-1942 kregen Barend en Truitje een zoon: Simon Freddy Winkel, die Freddy werd genoemd.

Truitje, Freddy en Grietje (1942).

Truitje, Sara en Joseph, vooraan Simon.

Links in de stoelen: Truitje, Simon.

Helemaal rechts: zoon van Sara en Joseph: Meijer, met helmaal links zijn zoon Joop.

Het besluit om onder te duiken

In de zomer van 1942 nam de familie het besluit om onder te duiken. De directe aanleiding hiervan was waarschijnlijk de oproep die zij kregen om gedwongen vanuit Bussum naar Amsterdam te verhuizen, aangezien de Jodenvervolging door de Duiste bezetter inmiddels in volle gang was gezet. Het is onduidelijk of Joseph, Sara, Barend, Truitje, Simon en Grietje eerst nog tijdelijk in Amsterdam hebben gezeten; op hun Joodsche Raad-kaarten staan verschillende adressen in zowel Amsterdam als Bussum genoteerd.

Voordat de familie onderduikt, zochten zij een veilig adres voor hun zoon en kleinzoon Freddy. Hij werd eerst ondergebracht in het Majella-ziekenhuis in Bussum en kwam daarna via onbekende omwegen terecht in het Limburgse Panningen, bij een warm en kinderloos echtpaar.

Freddy tijdens de onderduikperiode.

De woonboot in Kortenhoef

Joseph, Sara, Barend, Truitje, Simon en Grietje kwamen terecht op de woonboot in de Wijde Blik, gelegen aan de overkant van de plas achter het huis van jachtopziener Tijmen Fine (diens woonhuis stond aan het Moleneind 6 te Kortenhoef). Barend Groothuis, de broer van Truitje en zoon van Simon en Grietje, dook daar ook onder. Later voegde ook zijn broer Mordechai Groothuis zich samen met zijn verloofde Jetta Wilhelmina de Vries (24-02-1923) bij de groep. Zij hadden daarvoor op een aantal

andere plekken in Amsterdam en het Gooi ondergedoken gezeten.

Jetta Wilhelmina de Vries en Mordechai Groothuis.

De woonboot was ontzettend krap voor negen personen. De onderduikers kregen regelmatig hulp van onder anderen Jacobus van Oord (Marechaussee te 's-Graveland) en van Fokje en Antonia Fine, de dochter en nicht van jachtopziener Tijmen.

Barend Groothuis tijdens de onderduikperiode, rechts Fokje Fine.

De fatale inval

Op 31-01-1944 sloeg het afschuwelijke noodlot toe. Bakkersjongen Arnoldus Rebel vertelde aan twee leden van de AKD (Algemeene Kontrole Dienst), Jacob de Jonge en Gerrit-Jan van Werven, dat er bij Fine onderduikers verscholen zaten. Hoewel De Jonge en Van Werven van oorsprong niets met de opsporing van Joden te maken hadden, gingen deze twee Nederlandse mannen richting het huis van Tijmen, waar zij hem bedreigden. Tijmen werd gedwongen de plek aan te wijzen waar de negen onderduikers verborgen zaten.

Toen de mannen per de boot bij de verscholen woonboot arriveerden, was het al wat later op de avond. Jacob en Gerrit-Jan schoten door het dak en schreeuwden in het Duits dat iedereen naar buiten moest komen. Daarna moesten de onderduikers zichzelf naar de kant toe roeien. Omdat ook Fokje en Antonia Fine op dat moment op de woonboot aanwezig waren, werden zij eveneens meegenomen voor verhoor. Zij kwamen na vijf dagen weer op vrije voeten, omdat zij volhielden dat zij niet wisten dat de mensen op

de woonboot Joden waren.

Deportatie naar de kampen

Joseph, Sara, Barend, Truitje, Simon, Grietje, Barend, Mordechai en Jetta werden naar het politiebureau in Hilversum gebracht en kwamen van daaruit in het Huis van Bewaring aan de Weteringschans in Amsterdam terecht. Vanuit Amsterdam werden zij op 04-02-1944 naar Kamp Westerbork getransporteerd, waar zij in de strafbarak werden geplaatst.

Op 08-02-1944 volgde hun deportatie naar Auschwitz. Bij aankomst op het selectieperron op 11-02-1944 werden Sara, Joseph, Simon en Grietje direct op de wagen richting de gaskamers gezet. Truitje wilde bij haar moeder Grietje blijven en kwam daardoor ook op de wagen terecht. Zij werden allen direct vermoord. Later is duidelijk geworden dat ook Jetta Wilhelmina de Vries op diezelfde dag, 11-02-1944, om het leven is gebracht.

Barend Winkel, Barend Groothuis en Mordechai Groothuis werden geselecteerd voor dwangarbeid in en nabij Auschwitz. De overlijdensdatum van Barend Winkel en Barend Groothuis staat officieel genoteerd op 30-06-1944 in Midden-Europa.

Mordechai Groothuis overleefde ter nauwernood verschillende kampen en de dodenmarsen. Hij deed na de oorlog uitgebreid verslag van zijn hele verhaal aan medewerkers van het RIOD (Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie).

De balans na de oorlog

Van het gezin van Joseph en Sara overleefde alleen hun zoon Meijer de Tweede Wereldoorlog. Tien kleinkinderen en twee schoondochters overleefden eveneens, en na de oorlog werd er nog een kleindochter geboren. Naast Sara en Joseph overleefden hun drie zonen, twee schoondochters, dochter, schoonzoon en vier kleinkinderen de oorlog niet. Ook talloze andere leden van de familie Winkel werden vermoord.

Van het gezin van Simon en Grietje overleefden de zonen Mozes en Mordechai, een schoondochter en twee kleinkinderen (waaronder de kleine Freddy) de oorlog. Zoon Mordechai trouwde na de oorlog en kreeg een zoon. Naast Simon en Grietje, Barend en Truitje werden ook talloze andere leden van de familie Groothuis vermoord.

Bron:Winkel, M. (2025). Voor mijn familie: Een zoektocht naar antwoorden (Amazon). Ook voor meer beeldmateriaal en achtergrondinformatie.

Beeldrechten: Alle rechten van de getoonde foto's en het historische beeldmateriaal in deze publicatie behoren toe aan de familie Winkel en de familie Groothuis.